

Euskal Herria ezagutuz
BOLINTXU (BILBO)

Supersurrek mehatxatutako arnasgune naturala

Gezurra dirudi porlana nagusi den hain inguru handian Bolintxu moduko berdegune natural batek bizirauteak.

Zoritarrez, laburrerako izan daiteke Bizkaiko Foru Aldundiak Supersur errepidea luzatzeari ekiten badio. Momentuz ez da eperik zehaztu, baina proiektua onartuta dago. Noiz arte eutsiko dio Bolintxuko haranak paradisu natural izateari?

| MARIJO DEOGRACIAS |

Argazkiak: Iñigo Azkona

METROPOLIAREN Hegoaldeko Saihesbidea, edo nahi izatera, Supersur, A-8 eta A-68 errepideen arteko karreju “naturala” da. Lehenengo fasea amaituta, errepidearen hamazazpi kilometro daude erabilgarri 2011ko irailetik, Santurtziraino heltzen direnak. Bigarren fasea, Bilboko Peñasal eta Arrigorriagako Beteluri auzoak lotuko dituen (3,4 kilometro), egin barik dago. Oraingoaz, beraz, aukera badaukagu Bolintxu haranaz gozatzeko. Bilboko Metropoliaren inguruetak leku enblematikoa da Bolintxu, baita Bizkaiko Foru Aldundiarentzat ere.

Horrela jasota dator behintzat Metropoliaren Hegoaldeko Saihesbideko 9. tartearen (Peñasal-Beteluri) Trazadura egiteko proiektuaren Ingurumen Eraginaren Adierazpenean.

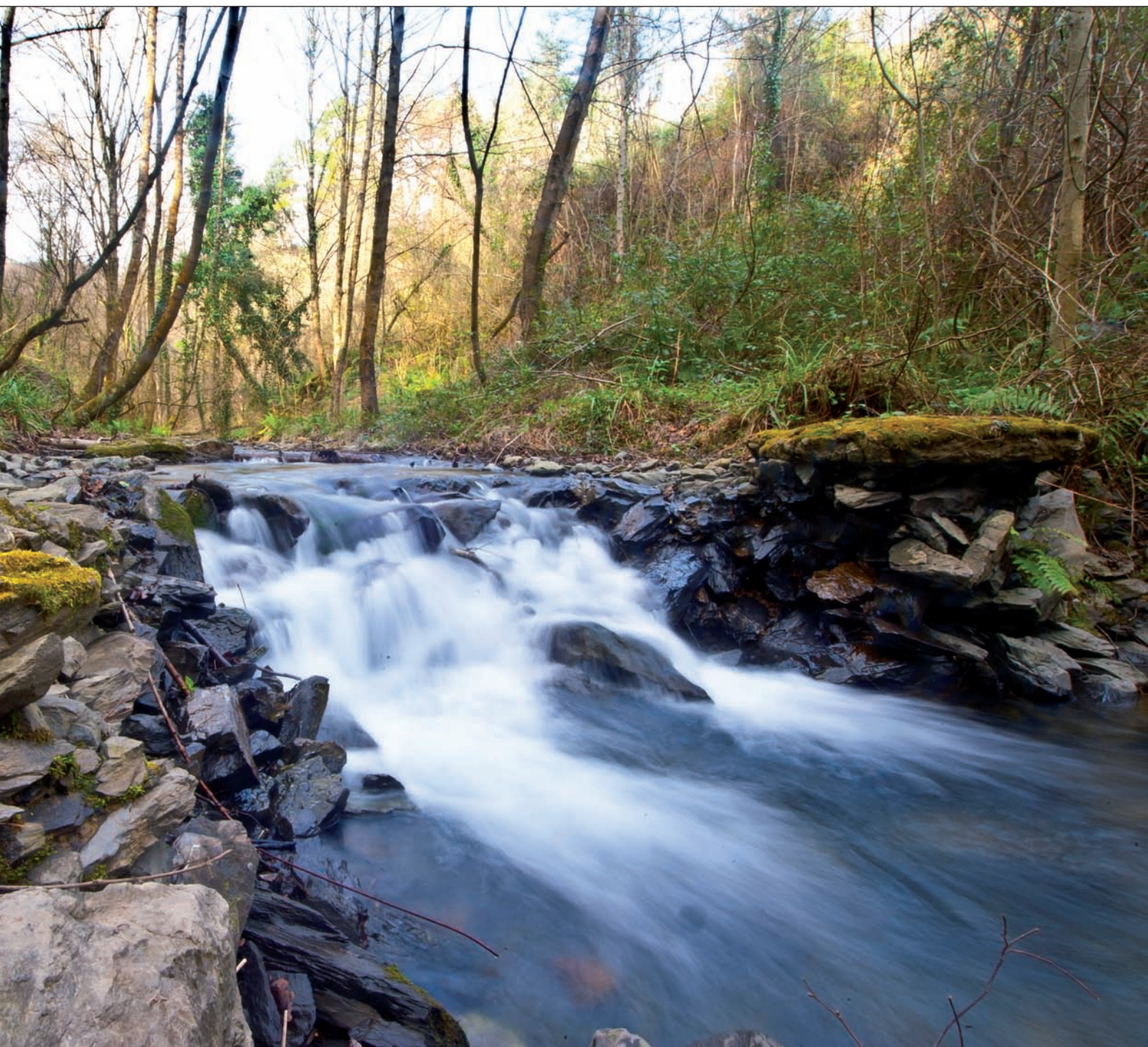
Naturgune aberatsa

Saihesbidearen bigarren zatiak Bilbo eta Arrigorriaga elkartuko lituzke, A-68 autobidearekin lotura zuzena lortzeko. Lanek hasiera izango lukete Arnotegi mendian eta amaiera, aldiz, Seberetxe, Buiagoiti eta Beteluri auzoetan. Tartean, Pagasarri mendiaren oinetan, Bolin-

txuko troka sakona ukituko lukete, “esangura bereziko ingurunea, naturaren eta paisaiaren aldetik dituen balioei dagokienez”.

Bolintxu haranaren zati handi bat haritzek hartzen dute, errekaen bueltan Europar Batasunaren lehen-tasuneko intereseko habitata osatzen duten haltzadiak daude eta Bolintxuko harrobi abandonatuan hegazti harrapariak ugaltzen dira. Mendi taldeek txangoak antolatzen

Bolintxuko erreka uretan iberiar igela edo hankaluzea eta *Coronella* austriarra edo suge liso europarrak bizi dira. Biak ere babestu beharreko espezieak.

dituztenean ere baimena eskatu behar izaten dute, ugalketa prozesu horri ez eragiteko. Pasealeku ederra bakarrik ez, paradisu txiki hau oasia ere bada hein handi batean. Bolintxu erreka urak igel, suge eta anfibio askoren bizileku ere badira; tartean, babestu beharreko espezie birena, 2010ean Gorka Belamendiak egin-dako ikerketan jasoak: iberiar igela

edo hankaluzea, eta *Coronella* austriarra edo suge liso europarra. Are gehiago: narrasti eta anfibioetan Gorbeia-ko parke naturalaren kopuruetan dago Bolintxu, kontuan hartuta bataren eta bestearen tamaina —Bolintxu baino 200 aldiz handiagoa da Gorbeia—.

Hori guztia jakinda, ez da oso ondo ulertzen Supersur errepidea-

ren proiektuaren ibilbidea bertatik egin nahi izatea. Askok azaldu dute horri buruzko kezka. Proiektuaren Ingurumen Eraginaren Azterlanak berak ere 31 eragin identifikatu zituen errepidearen bigarren fasean, eta horietatik hamaika jotzen ditu larritzat: azaleko ur masak jasango lukeenaz gainera, lehentasunezko intereseko habitatak eta intereseko

Supersur autobidearen sarrera ikusten da Pagasarri bidetik. 2013an 11.800 ibilgailuk erabili zuten egunero, Bizkaiko Aldundiak aurreikusitakoaren erdiak.

florak ere jasango lituzkete eragin larriak, paisaiari egindakoaz gain. Bolintxu haranean ez ezik, Arnotegi mendiaren ekialdeko hegalean eta Seberetxeko auzoaren inguruetan ere kalte larriak identifikatzen ditu ingurumen txostenak. Printzipioz proiektuak zuzenean eragingo ez dion arren, ustezko arkeologia gunea ere badagoela gogoratzen du: Arnotegiko iturria.

Pagasarritik Bolintxurainoko jaitsiera

Bilbotik hain gertu dauden paraje horiez guztiez gozatzeko proposa-

mena duzue testu hau, 1.730 metro luze diren tunel bikoitzek eta 166 metroko biaduktoak argazki zoragarria suntsitu aurretik. Bolintxu erreka ematen dio izena inguruosoari. Bilboko sarrera guztietan gertatzen den legez, bertara heltzeko ere jaitsi beharra dago, bai Abusu auzotik, bai Pagasarriren bidetik.

Peñasal auzotik oinez ordu erdi- ra dago Bolintxuko harana, Pagasarri eta Arnotegi mendien magalean. Aukeran, badago Ganekogorta kateko mendi ezagunenera igotzeko bidexkatik heltzea. Esango nuke

Harrobi zaharraren ondoan irekitako begi handi beltzek zaintzen dute Pagasarri bidea, baina izan daiteke, zaintzen barik, mehatxatzen egotea, bertan hiltzen den errepideak bere bidea egitea erabakitzen badu

Pagasarrizale (671 metro) gehienek bide horixe erabiltzen dutela. Guk bisita egin dugun egunean, Arnotegira irteera egin duten guraso eta neskato-mutiko koadrila handi bat topatu dugu, bai eta ere Abusuko auzokideak iganderoko txangoa egiten. Haiek azaldu digute ingurunea udaberrian dagoela ederren, natura bizi-bizi dagoen sasoian, zuhaitz guztiak loretan. Zoritzarrez, guri egun euritsuak tokatu zaizkigu, eta erreka bazterretik ez abiatzeko gomendioa egin digute, lupetzaz beterik baitago.

Hala ere, egin dugu oster, zortzi kilometroko ibilbide zirkularra. Abusu auzotik hasi ordez, Igertuko aparkalekutik abiatu gara, Pagasarri- ra bidean dagoen azkeneko parkingetik. Ezkerretara Arnotegira doan bidea dago, eskuinera berriz Pagasarri- ra igotzen dena. Guk, aldiz, parkingaren barrenetik beherantz egiten duen bidea hartu eta Bolintxu erreka- ren ertzeraino jaitsi gara.

Araztegiko hodia da bidea

Garai bateko Bilboren hazkundeak ez zion eragin Bolintxuri, bai ordea ur araztegiak. 60ko hamarkadaren amaiera aldera jarri zuten harana zeharkatzen duen hodi erraldoia. Handik ekartzen zuten Zadorrako urabilbotarrei edaten emateko. Aurretik, 1923an, beste araztegi bat egon zen inguruan, eta kendu zutenean igerileku ere izan omen ziren presak. Baina 1983ko uriolek desegin egin zituzten eta gaur egun, harri-horma zati bat baino ez dago ikusgai, jausia eragiten duena uraren ibilbidean. Egunotan ikusgarria da ur-jausia. Erreka ondotik dakargun bidexkakharaino heltzeko aukera

emango digu, bai goiko partean bai behekoan ere. Merezi du hurbiltzea erreken ibilbidea zuzen-zuzen ikusteko eta hango zuhaitzen tamainaz ohartzeko.

Bolintxu erreken ertzetik ibiltzea, ur kanalizazioaren hodiaren gainetik joatea da. Tarteka, gainera, agerian geratu dira iraganean hondatutako hodiak; beste batzuetan hodia zapaldu beharko dugu, huraxe baita bidexka.

Ikusgarria da, halaber, haran osoa zeharkatzen duen Ur Partzuergoaren hodi erraldoia. Gure ibilbideak hodiari eusten dion biadukturaino eramango gaitu, eta azpitik zeharkatu beharko dugu. Atsedenleku aparta suerta daiteke uda partean, erreken freskotasunaz gozatu eta mokadutxo bertan hartzeko.

Abrari begirako igoera

Erreka ondotik egin dugu Bolintxu auzoraino bidea, baina bueltakoa guztiz bestelakoa izango da. Behin errepidera ailegatuta, beti ere erreken ondo-ondotik, ezkerretan dagoen aparkaleku batera joko dugu. Bideari jarraituz Abusura iritsiko ginateke, baina ibilbidearen beste erdia egin nahi dugunez, aparkaleku txiki horretan gorantz doan bidea hartuko dugu. Aparkalekuaren gainean sasoi batean uren estazioa izan zen eraikin erraldoia ikusiko dugu, jauregi itxurako etxe grisa.

Datorrena nahiko bide malkartsua da; kontuan hartu lehen jaitsi dugun guztia igo behar dugula bueltako bidean. Beraz, lasai hartu. Erdibidean, burdinazko ate erraldoia zeharkatutakoan, askaldegi

Abra itsasadarraren ikuspegiak gozatzeko aukera dago Abusutik gora Eguzkialde askaldegira iritsita; Pagasarri bidetik ere bai, jakina.

bat aurkituko dugu, baina merezi du segitzea eta Eguzkialde izeneko parajeraino iristea. Han beste askaldegi erraldoi bat dago, Bilboren ikuspegi zoragarria eskaintzen duena. Eskuineko aldean Abra ere ikus daiteke.

Indarrak berreskuratuta ezkerretik doan bideari segituko diogu, oraingoan bai, zuhaitzez inguratuta —aurretik igo dugun tarte guztian ez dugu zuhaitz bakar bat aurkituko; hortaz, uda partean, adi—. Ezkerreko bidean aurrera eginda azkeneko askaldegira iritsiko gara, Elordira; han bertatik Arnotegira igotzeko aukera ere badago, baina gure helburua Igertuko aparkalekura itzultzea denez beheranzko bideari ekin-

go diogu. Ordu laurdenean iritsiko gara parkingera.

Behin Igertura iritsita, ez ahaztu, Bilbora eramango gaituen Larraskitu bidera iritsi aurretik, ezkerrean begiratzea azkenekoz. Hantxe aurkituko dugu berriro Abrarainoko ikuspegi zoragarria, baita dagoeneko eginda dagoen Supersurraren lehenengo zatia ere. Hiruna erraileko autobidea, bere zortzi ordainlekuekin. Harrobi zaharren ondoan irekitako begi handi beltzek zaintzen dute gertugertutik Pagasarri bidea, baina izan daiteke, zaintzen barik, mehatxatzen egotea, han hiltzen den errepideak bere bidea egitea erabakitzen badu. ■

Erakusketa: 2014-2-8 / 2014-5-25
San Telmo Museoa

GALIARREN ARUAN

CESAR AURREKO AKITANIA

Bisitak eta jarduerak: www.santelmomuseoa.com